

SITRA

TIIVISTELMÄ

KOHTI ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA

Yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet
ja muutossaasteet

Yhteisen näkemyksen elinikäisestä oppimisesta ja sen tulevaisuudesta Suomessa ovat laatineet

Akava

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma

Keskuskauppakamari

Keva

KT Kuntatyöntajat

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Opetushallitus

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sivistystyöntajat

Sosiaali- ja terveysministeriö

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI

Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK

Suomen Kuntaliitto

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU

Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI

Suomen Ylioppilaskuntien liitto SYL

Suomen Yrittäjät

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Työeläkevakuuttajat TELA

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtioneuvoston kanslia

Valtion työmarkkinalaitos

Valtiovarainministeriö

Vapaa Sivistystyö

Työhön ovat antaneet panoksensa myös

Kohti osaamisen aikaa –työpajoihin osallistuneet oppimisen asiantuntijat ja vaikuttajat

Julkaisua päivitetty saavutettavuuden osalta kesällä 2020.

Mitä, miksi ja mitä seuraavaksi?

Sitran Osaamisen aika – Elinikäisestä oppimisesta kilpailukykyä ja hyvinvointia -projekti alkoi syksyllä 2018 ja kestää aina syksyyn 2021 asti. Projektin tehtävänä on tukea yhteiskunnallisia toimijoita elämänmittaisen oppimisen ja osaamisen kehittämiseksi sekä edistämiseksi Suomessa. Lähtökohtana on näkemys, jonka mukaan elinikäinen oppiminen on sekä tuottava pitkän aikavälin investointi että hyvinvoinnin rakennusaine, josta hyötyvät niin yksilö, erilaiset yhteisöt kuin koko yhteiskunta.

Työtä on tehty yhteistyössä 30 keskeisen sidosryhmäorganisaation kanssa. Sitran roolina on ollut tarjota areena aiheen keskeisten sidosryhmien väliselle työlle ja toimia työtä fasilitoivana sillonrakentajana. Sitra on tuottanut työn tueksi tietoa muun muassa elinikäisen oppimisen rahoituksen nykyisestä kokonaistilanteesta (Millä rahalla -raportti 10/2018).

Yhdessä laaditun kokonaiskuvan pohjalta on julkaistu yhteinen tahtotila siitä, miten elinikäistä oppimista tulisi kehittää, jotta suomalaisten osaaminen vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla tulevaisuuden haasteisiin. Tahtotilan lisäksi on julkaistu tärkeimmät muutosaasteet, jotka ovat keskeisiä ratkaistavia kysymyksiä matkalla tahtotilan toteutumiseen, sekä rahoituksen periaatteet, joilla kuvataan yhteisiä suuntaviivoja elinikäisen oppimisen systemaattiselle muutokselle.

Tähän julkaisuun on tiivistetty projektin ensimmäisen vaiheen työ: elinikäisen oppimisen tarkoitus, muutoksenäkymät, tahtotila, muutosaasteet ja rahoituksen periaatteet. Työ elinikäisen oppimisen kehittämiseksi jatkuu tiekarttavaiheella. Seuraavaksi pohditaan sitä, miten tahtotilan toteuttamiseksi laaditaan konkreettiset askelmerkit, joilla voidaan varmistaa hallittu siirtyminen uuteen osaamisen aikaan. Tervetuloa mukaan!

Työn eri tasot ja vaiheet

Elinikäisen oppimisen tarkoitus

Millainen merkitys elinikäisellä oppimisella on yksilön elämässä, yhteisöjen toiminnassa ja koko yhteiskunnassa?

Muutosnäkömäng

Muutosnäkömängllä pyritään kuvaamaan kehityksen suuntaa: Millaiseen maailmaan nykyjärjestelmä on rakennettu? Miten olosuhteet ovat jo muuttuneet? Mikä on oletuksemme tulevien muutosten suunnista?

Tahtotila

Tahtotilalla viitataan siihen, miten asioiden tulisi ideaalisti olla tulevaisuudessa.

Esimerkiksi: "Osaamistarpeisiin vastataan monipuolisesti, joustavasti ja ketterästi."

Muutoshaasteet

Muutoshaasteet kuvaavat joukon keskeisiä haasteita matkalla tahtotilan toteutumiseen.

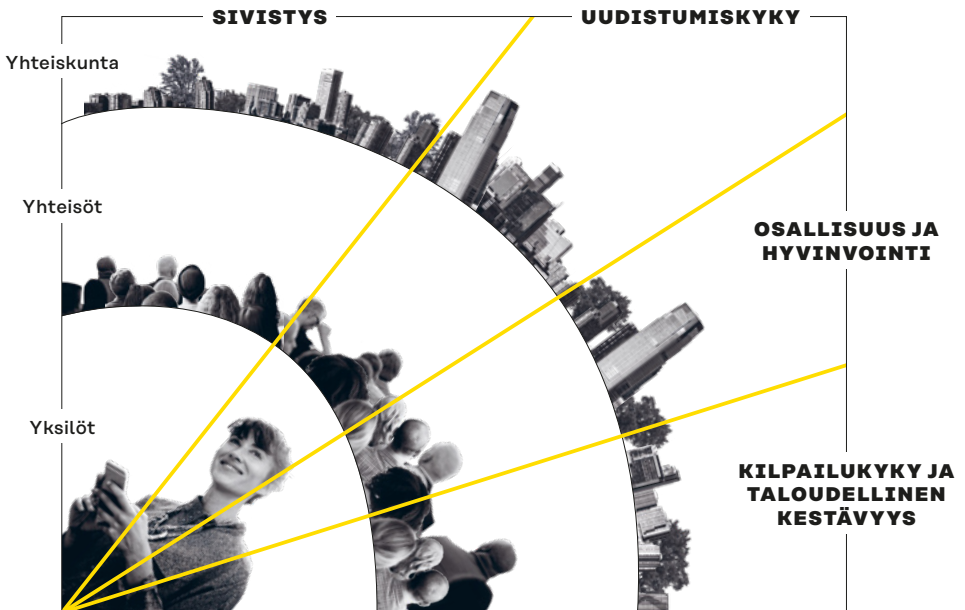

Rahoituksen periaatteet

Rahoituksen periaatteet kuvaavat linjauksia, joilla tahtotilan toteutumista voidaan tukea.

Elinikäisen oppimisen tarkoitus

Elinikäisellä oppimisella on erilaisia tarkoituksia näkökulmasta riippuen. Yhteiskunnallinen tarkastelu liittyy sivistykseen ja osallisuuteen sekä osaamisen uudistamisella saavutettavaan taloudelliseen kestävyteen ja kilpailukykyyn. Yhteisöjen tasolla elinikäisessä oppimisessa on kysymys kilpailukyvyistä, osaavista työntekijöistä, oppivista organisaatioista sekä vireästä kansalaisyhteiskunnasta. Yksilölle itselleen elinikäinen oppiminen tarjoaa avaimia taloudelliseen menestykseen, kykyä demokraattiseen osallistumiseen ja mahdollisuuden jatkuvaan ihmisenä kasvamiseen.

Muutosnäkymät

Yhteiskunnalliset ja globaalit muutokset aiheuttavat muutospainetta sellaisiin perusoletuksiin, joiden varaan Suomen nykyinen koulutusjärjestelmä ja osaamisen kehittämisen käytännöt on viritetty. Nämä muutokset on kuvattu muutosnäkyminä.

Muutosnopeus haastaa nykyjärjestelmät

ENNEN

Talous kasvaa vakaasti ja osaamisen kysyntä muuttuu hitaasti. Koulutusjärjestelmässä tuotettava tutkinto riittää useimmiten turvaamaan työn ja toimeentulon koko elämän ajaksi. Osaamista päivitetään tarvittaessa työn ohessa.

NYT

Kiihtyvä teknologinen kehitys ja työn globalisaatio muuttavat osaamisvaatimuksia. Koulutusjärjestelmä tarjoaa tutkinnon ja tuottaa oppimaan oppimisen taidot. Tarve jatkuvalle oppimiselle korostuu työtehtävien muuttuessa. Täydentäviä oppimisen tapoja kehitetään.

JATKOSSA

Osaamista tuotetaan ja tunnustetaan entistä enemmän koulutusjärjestelmän ulkopuolella. Perustaitojen täydentäminen on jatkuvaa työtilanteesta riippumatta. Todistettua osaamista tuotetaan koulutusjärjestelmän, työelämän ja epävirallisten verkostojen uudellisessa yhteistyössä.

Osaamisen merkitys kestävän talouskasvun ja hyvinvoinnin perustana korostuu

ENNEN

Vakaa työvoima-intensiivinen talouskasvu ja positiivinen tuottavuuskehitys varmistavat hyvinvointipalvelujen rahoituksen. Kasvava väestö takaa työvoiman riittävyyden. Valtaosa suomalaisista osallistuu tuottavaan työhön.

NYT

Tuottavuuskehitys hidastuu ja talouskasvu on entistä riippuvaisempi kansainvälisestä kilpailukyystä. Kilpailukyky edellyttää osaamista ja uudistumiskykyistä yhteiskuntaa. Osaavan työvoiman saatavuus muodostuu kasvun esteeksi.

JATKOSSA

Talouskasvun ja hyvinvoinnin välttämätön irtikykentä luonnonvarojen ylikäytöstä tiedostetaan. Uudistuvan osaamisen merkitys hyvinvoinnin lähteenä korostuu. Osaamistason riittävyys ja eritavoin hankittujen osaamisten yhdistäminen ovat uusia haasteita.

Yhteiskunnan monimuotoisuus lisääntyy

ENNEN

Homogeeninen yhteiskunta (elinkeinorakenne, kulttuuri) tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuksia sosiaaliseen nousuun ja itsensä kehittämiseen. Työsuhteet ovat vakaita, ja tuottavuuskasvu näkyy positiivisena tulokehityksenä. Tuen tarve on poikkeuksellista ja satunnaista.

NYT

Heterogeenisuus lisääntyy: elinkeinorakenne muuttuu, kulttuurinen diversiteetti lisääntyy, alueet eriytyvät ja väestö ikääntyy. Tuen ja ohjauksen tarve lisääntyy ja moninaistuu.

JATKOSSA

Monimuotoisuus on uusi normaali, ja erilaisia yhteisöjä ja verkostoja syntyy. Luova tuho muuttaa alueita, elinkeinorakennetta ja työpaikkoja. Tuen ja ohjauksen tarve on yksilöllistä.

Elinikäisen oppimisen tahtotila – neljä teesiä

Elinikäisen oppimisen tahtotila perustuu muutoksenäkymiin ja jakautuu neljään kokonaisuuteen.

1

Kaikki oppivat läpi elämän

Tulevaisuuteen ja ihmiseen luottava yhteiskunta mahdollistaa luovuuden, henkisen kasvun ja oppimisen kaikille läpi elämän. Ihmisen aktiivisuus ja halu kehittyä luovat edellytykset yksilön ja yhteiskunnan hyvinvoinnille.

Tahdomme, että:

- A.** Osaamisen jatkuva kehittäminen on aidosti mahdollista kaikille.
- B.** Osaamistarpeisiin vastataan monipuolisesti, joustavasti ja ketterästi.
- C.** Jokaista tuetaan kasvussa vastuuseen ja intohimoon oman osaamisen kehittämisestä.
- D.** Ohjausta tarjotaan kaikissa elämäntilanteissa ja erityisesti siirtymissä. Palveluiden on oltava integroituja ja kokonaisvaltaisia.
- E.** Yksilöt ja yhteisöt pystyvät tekemään osaamisensa näkyväksi ja hyödyntämään sitä.

2

Yleissivistys, perustaidot ja osaaminen ovat hyvinvoinnin perusta

Osallisuuden ja onnistumisen kokemukset ylläpitävät vakaata yhteiskuntaa. Yleissivistys ja jatkuvasti ylläpidetyt perustaidot varmistavat mahdollisuuden kiinnittyä yhteiskuntaan ja elää merkityksellistä elämää muutosten keskellä.

Tahdomme, että:

- A.** Lasten ja nuorten voimavaroja, itsetuntoa sekä oppimisen motivaatiota ja iloa tuetaan kokonaisvaltaisesti niin koulutusjärjestelmässä kuin muissakin kasvuympäristöissä.
- B.** Kaikki saavat perusopetuksen ja toisen asteen tutkintojen tasoiset perustaidot ja -osaamiset.
- C.** Kaikki ylläpitävät ja uudistavat perustaitojaan läpi elämän. Koulutuksen saavutettavuus on varmistettava ja tarjottava yksilölle soveltuva tuki ja oppimisympäristöt.
- D.** Tutkinnoilla on yhteisesti sovittuina osaamiskokonaisuuksina merkitys tulevaisuudessakin. Tutkintorakenteita, sisältöjä ja pedagogiikkaa kehitetään ennakoivasti kasvatuksen tarpeisiin sekä yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin vastaten.
- E.** Taiteen, kulttuurin, liikunnan ja urheilun keskeinen rooli yleissivistyksen ja osallisuuden rakentumisessa tunnustetaan.

3

Osaaminen uudistaa työelämää ja työelämä osaamista

Suomessa on maailman parhaat puitteet verkottuneelle yhdessä oppimiselle, osaamisen uudistamiselle ja innovaatioiden syntymiselle. Uusi osaaminen syntyy entistä useammin muuttuvassa työelämässä ja muissa oppimisen paikoissa. Koulutusjärjestelmä tukee työelämän uudistumista.

Tahdomme, että:

- A.** Suomessa siirrytään ennakoivien rakenneuudistusten aikaan, mikä varmistaa työvoiman osaamisen jatkuvan kehittämisen ja pidentää työuria.
- B.** Suomeen luodaan maailman parhaat edellytykset laajapohjaisille yhdessä oppimisen ekosysteemeille.
- C.** Oppiminen on työelämässä helposti saavutettavissa ja osaaminen hyödynnettävissä.
- D.** Oppilaitosten roolia työelämässä ja muualla tapahtuvan oppimisen tukemisessa sekä työssä syntyvän osaamisen osoittamisessa vahvistetaan.
- E.** Eri tavoin hankitun osaamisen tunnistamiselle ja tunnustamiselle luodaan yhtenäiset pelisäännöt. Työelämän uusiin tarpeisiin luodaan osaamiskokonaisuuksia, joihin tunnustetaan eri tavoin eri ympäristöissä hankittu osaaminen.

4

Suomen menestys rakentuu osaamiselle

Korkea osaamistaso mahdollistaa työn tuottavuuden kasvun sekä korkean työllisyysasteen. Näin varmistetaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ja Suomen kilpailukyky. Osaava Suomi on kansainvälisesti vetovoimainen, mikä turvaa osaajien riittävyyden.

Tahdomme, että:

- A.** Suomi nostaa koko väestön ja organisaatioiden osaamistasoa.
- B.** Suomessa toteutetaan laaja-alaista, politiikkalohkot yhdistävää ja pitkäjänteistä elinikäisen oppimisen politiikkaa.
- C.** Osaamisesta ja osaajien riittävyydestä huolehditaan. Osaava ja uudistuva Suomi houkuttelee kansainvälisesti ja työurat ovat kestäviä.
- D.** Ihmisten hyvinvoinnista ja mahdollisuuksista osallistua työelämään huolehditaan. Näin turvataan korkea osallistumisaste ja kestävä talouden perusta.
- E.** Yhteinen kansallinen osaamispääoma tehdään näkyväksi.

Muutoshasteet

Elinikäisen oppimisen tahtotilan ja nykyhetken väliin mahtuu joukko kiperiä haasteita, jotka voidaan ratkaista vain rakentavalla yhteistyöllä. Kutsumme näitä kahdeksaa kysymystä muutoshasteiksi.

1. Kenen vastuulla on huolehtia siitä, että osaaminen ei vanhene työuran aikana?

Kasvaneet arviot systemaattisen uudelleen kouluttamisen tarpeesta ovat johtaneet siihen, että osaamisen kehittämisen kustannuksista on käytävä keskustelua.

Joidenkin mielestä oman osaamisen kehittämisestä on huolehdittava itse, koska yksilö hyötyy osaamisen lisääntymisestä henkilökohtaisesti niin taloudellisesti kuin henkisesti. Toisten mielestä taas työnantajan on huolehdittava osaamisen kehittämisestä työssä ollessa, koska työn tekemiseen kytkeytyvä osaamisen kehittyminen hyödyttää työnantajaa, ja osaaminen on työnantajan käytettävissä.

2. Pitääkö kaikilla olla mahdollisuus ja velvollisuus kehittää osaamistaan etuisuuden lajista riippumatta?

On todennäköistä, että tulevaisuuden työurat ovat nykyistä monimuotoisempia ja sisältävät nykyistä enemmän erilaisia työn tekemisen tapoja ja eri statuksilla toimimista. Toimeentulo voi kertyä useista eri lähteistä työuran eri vaiheissa.

Joidenkin mielestä työttömyysaikana tulee priorisoida aktiivista työnhakua ja työttömyysetuus on ”palkkaa” työn hakemisesta. Toisten mielestä taas työttömyysaikaa on voitava käyttää tavoitteelliseen osaamisen kehittämiseen, ja siten oman työmarkkina-arvon kasvattamiseen. Tämän näkemyksen mukaan osaamisen kehittämisen tulisi olla aina mahdollista.

3. Onko yhteinen raha kohdennettu oikein aikuisten osaamisen kehittämisessä?

Työelämä muuttuu nopeasti, ja työuria halutaan pidentää. 40–50 vuotta kestävä työuran aikana osaamisen uudistaminen on välttämättömyys. Aktiivisimpia osaamisen kehittäjiä ovat kuitenkin jo valmiiksi korkeasti koulutetut ja melko hyvätuloiset. Usein he täydentävät osaamistaan yhteiskunnan tuella.

Joidenkin mielestä aikuiskoulutus on yhteiskunnalle järkevä investointi, koska osaaminen tuo aina monenlaisia hyötyjä myös yhteiskunnalle. Lisäksi Suomen täytyy pitää huolta korkeasta osaamisesta, jotta pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa. Toisten mielestä yhteisiä varoja kannattaa investoida sellaiseen osaamisen kehittämiseen, joka nostaa myös matalammin koulutettujen osaamistasoa. Se vähentää eriarvoisuutta ja tuottaa yhteiskunnalle suuremman hyödyn.

4. Onko meillä varaa jättää osa ihmisistä ulos yhteiskunnan osallisuudesta, osaamisen kehittämisestä tai työelämästä?

Julkisen talouden kestävyysshaasteet ja väestön ikääntyminen aiheuttavat painetta kasvattaa työllisyysastetta ja työn tuottavuutta. Teknologian nopea kehitys ja työn globalisaatio kuitenkin hävittävät sellaisia työtehtäviä, joihin matalasti koulutetut ovat tyypillisesti työllistyneet. Tästä syystä työllistyminen edellyttää entistä korkeampaa osaamista.

Joidenkin mielestä jokaisella tulee olla mahdollisuus osallistua tuottavaan työhön. Kun osaamista puuttuu, sitä tulee kehittää kestävä työllistymisen ja osallisuuden varmistamiseksi. Toisten mielestä taas on hyväksyttävä tilanne, että kaikilla ei ole mahdollisuutta päästä osallistumaan yhteiskuntaan ja tuottavaan työhön. Sellaista tilannetta ei ole mahdollista saavuttaa, että kaikkien osaaminen kehittyy, sillä oikean vaikuttavuuden saavuttaminen vaatisi suhteessa liikaa resursseja.

5. Jos elinikäiseen oppimiseen tarvitaan lisää rahaa, mistä se otetaan?

Julkisen sektorin velkataakka uhkaa kasvaa liian suureksi, kun huoltosuhte heikkenee väestön ikääntyessä.

Joidenkin mielestä osaamisen kehittämiseen ei kestävyysvajeen vuoksi tule käyttää nykyistäkään määrää julkista rahaa. Siksi lisäyksen pitää tulla pääsääntöisesti yksityiseltä sektorilta, tai julkista rahaa tulee poliittisilla päätöksillä kohdentaa budjetin sisällä uudelleen. Toisten mielestä elinikäisen oppimisen julkista rahoitusta pitää lisätä ja velkaantuminen ei haittaa, koska kyseessä on tuottava investointi tulevaisuuteen.

6. Kuinka paljon julkista työikäisten osaamisen kehittämiseen suunnattua rahaa kannattaa kiinnittää yksilöön?

Sillä, mihin toimijaan julkista rahaa kiinnitetään, on vaikutusta koulutuksen tarjontaan ja koulutusmarkkinoihin kysyntävaikutusten kautta.

Joidenkin mielestä täydennys- ja aikuiskoulutuksessa julkisen rahan tulee seurata oppijaa ja kaikki raha tulee kiinnittää yksilöön, koska se kannustaa kaikkia kouluttautumaan ja ohjaa oppilaitoksia tuottamaan koulutusta työelämän ja yksilöiden tarpeeseen. Toisten mielestä vain osa rahasta tulee kiinnittää yksilöön, ja osa rahoituksesta tulee kohdentaa suoraan tai välillisesti koulutuksen järjestäjille. Heidän mielestään tili- tai setelimalleja voidaan kokeilla täydennyskoulutuksessa.

7. Pitääkö koulutuksen maksullisuudesta keskustella?

Suomalainen tutkintoon johtava koulutus on opiskelijalle pääosin maksutonta. Samaan aikaan suuri osa ensimmäistä tutkintoa opiskelemaan hakevista jää valitsematta opintoihin, ja opiskelun aloittaminen viivästyy. Tutkintoon johtavaa koulutusta käytetään myös aikuisten täydennyskoulutuksena. Mikäli uudelleen kouluttamisen tarve edelleen kasvaa, on päätettävä, onko yhteiskunnalla varaa tarjota useampia maksuttomia tutkintoja yhä useammalle kansalaiselle.

Joidenkin mielestä julkisrahoitteisen tutkintoon johtavan koulutuksen on oltava aina opiskelijalle maksutonta. Toisten mielestä taas julkinen raha ei riitä näin toimimiseen, ja siksi julkisrahoitteisissa oppilaitoksissa tarjottavasta tutkintoon johtavasta koulutuksesta on voitava periä maksuja.

8. Miten elinikäisen oppimisen ilmiötä johdetaan läpileikkaavana kokonaisuutena?

Ilmiöpohjaiseksi kutsutaan sellaista ajattelutapaa, jossa ilmiöt muodostavat tavan hahmottaa ja kehystää kokonaisuuksia, joihin julkisen sektorin toimenpiteillä voidaan vaikuttaa. Aikuisena opiskelun, palkka- tai yrittäjätulojen sekä sosiaaliturvan erilaiset yhdistelmät tuottavat vaihteleviin perhetilanteisiin yhdistettynä suuren määrän erilaisia kannusteita tai esteitä osaamisen kehittämiseksi. Jos ilmiötä halutaan johtaa, on tällaisia kannusteita kyettävä hahmottamaan ja tuottamaan.

Joidenkin mielestä sektoreihin perustuvasta hallinnosta tulisi siirtyä vaiheittain ilmiöpohjaiseen hallintoon. Tällöin lainsäädäntötyössä huomioidaan vaikutukset yhdessä määriteltyihin ilmiöihin, kuten elinikäiseen oppimiseen. Toisten mielestä taas eri hallinnonalojen toimenpiteitä tulisi toteuttaa siten, että elinikäistä oppimista voidaan edistää kokonaisuutena.

Rahoituksen periaatteet

Rahoituksen periaatteet näyttävät suuntaa kohti elinikäisen oppimisen kokonaisvaltaista johtamista sekä kuvaavat yhteistä näkemystä siitä, miten elinikäisen oppimisen tahtotilan toteutumista voidaan parhaiten tukea. Ne rahoitukseen liittyvät kysymykset, joista vallitsee yhteinen näkemys, esitellään ohessa.

1

Osaamisen ja työelämän kehittämistä koskevien päätösten on perustuttava hallinnonalarajat ylittävään elinikäisen oppimisen politiikkaan

- A. Elinikäisen oppimisen kokonaisuutta johdetaan yhteisen tilannekuvan pohjalta. Toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan ennalta määriteltyjen kriteereiden mukaan. Näin rahoitusta voidaan kohdentaa pitkäjänteisesti ja tehokkaammin. Myös työelämän ennakoimattomiin muutoksiin pystytään reagoimaan eri aikajänteillä ilmenevät seuraukset huomioiden. Tunnistetaan eri rahoituskanavia ja tapoja yhdistää niitä.
- B. Uudistusten ja lainsäädännön valmistelussa kiinnitetään huomiota laaja-alaiseen elinikäisen oppimisen vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointiin. Kaikkien hallinnonalojen uudistusten valmistelussa on huomioitava niiden vaikutukset laajemmin myös osaamisen kehittämisen näkökulmasta.
- C. Perustaidot ja niiden jatkuva ylläpitäminen mahdollistetaan läpi elämän.
- D. Työllistymistä edistävissä palveluissa kannustetaan osaamisen kehittämiseen työllistymis- ja työllistämiskyvyn lisäämiseksi.

2

Rahoituksella mahdollistetaan osaamistason nosto kaikkien työikäisten potentiaalini esiin saamiseksi

- A. Rahoituksen kokonaisuudella mahdollistetaan kaikille hyvät perustaidot sekä yksilöiden erilaisiin tarpeisiin räätälöidyt palvelut, jotka vastaavat yksilöiden työllistyvyyden edellytyksiin kokonaisvaltaisesti.
- B. Julkisin varoin rahoitettavan työuran aikaisen koulutuksen on kohdennettava nykyistä enemmän niihin, joilla on heikot valmiudet työllistyä tai joita uhkaa työuran katkeaminen. Jos rahoitusta kohdennetaan työyhteisöille, painotetaan niitä työyhteisöjä, joilla on ohuimmat resurssit osaamisen kehittämiseen.
- C. Toimeentuloon liittyviä etuuksia uudistettaessa yhtenä lähtökohtana on se, että ne kannustavat osaamisen kehittämiseen.

3

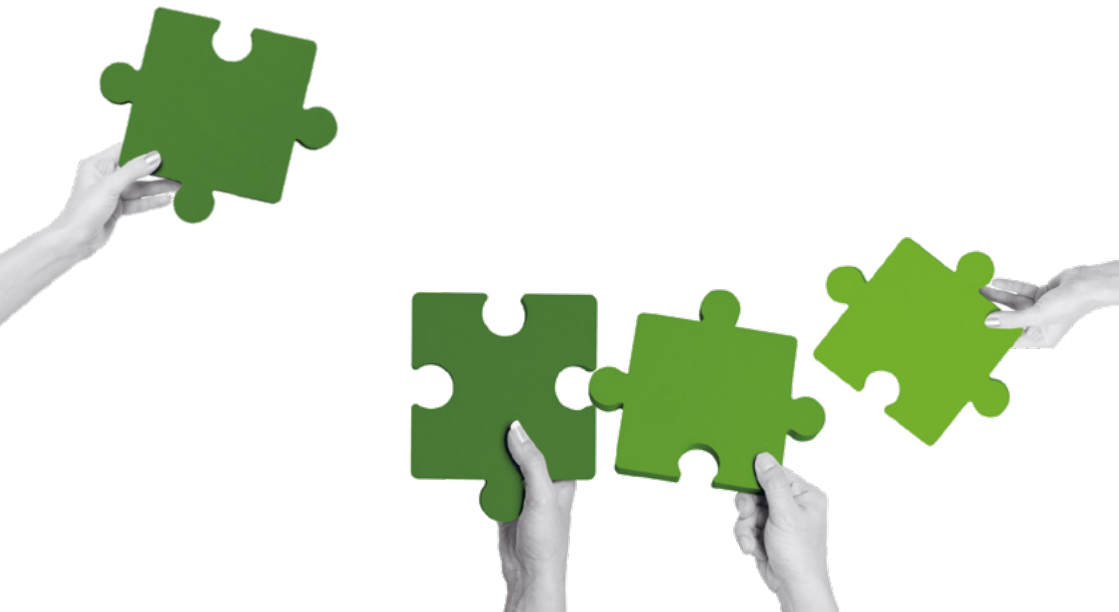
Rahoitus ja ohjaus mahdollistavat kestäväni työuran edistämisen yksilöiden osaamista vahvistamalla

- A. Eri toimijoiden yhteistyönä kehitetään integroituja, monikanavaisia tuki- ja ohjauspalveluita, jotka mahdollistavat sujuvat siirtymät. Korostetaan yksilöllisen osaamisen kehittämisen merkitystä osana työkyvyn ja työllistyvyyden vahvistamista.
- B. Lainsäädännöllä tuetaan yksilöiden tasavertaisia mahdollisuuksia rakentaa osaamista koulutustaustasta riippumatta erilaisia oppimisen kokonaisuuksia tarkoituksenmukaisesti hyödyntäen.
- C. Oppilaitoksia kannustetaan lisäämään uudenlaista työikäisten ja työelämän tarpeita paremmin vastaavaa tarjontaa. Tämä huomioidaan oppilaitosten rahoituksessa.

4

Tuetaan organisaatioiden kehittymistä oppiviksi yhteisöiksi

- A. Osaamispääomaan käytetty panostus tehdään näkyväksi investointina. Tunnistetaan olemassa olevia oppivia yhteisöjä ja lisätään niiden määrä kannustamalla organisaatioita aktiiviseen osaamispääoman kehittämiseen.
- B. Luodaan työpaikolle kannustimia vahvistaa henkilöstön osaamista erityisesti niiden työntekijöiden osalta, joiden työuran jatkuvuuden riskit tunnistetaan. Kannustetaan yrittäjiä kehittämään omaa osaamistaan ja luodaan siihen aidot mahdollisuudet.
- C. Luodaan edellytyksiä ja kannusteita työelämän organisaatioiden keskinäiseen ja oppilaitosten sekä muiden oppimispalveluiden tuottajien ja oppimisteknologian kehittäjien väliseen yhteistyöhön. Luodaan keinoja vahvistaa osaamisen kehittämisen edellytyksiä pienyrityksissä ja yksilöille silloin, kun yksilö hankkii elantonsa eri tavoin yhdestä tai useasta lähteestä.

5

Koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen lisää kansantalouden kestäväää kasvua

- A. Tunnistetaan, millä edellytyksillä erilaisissa toimintaympäristöissä voi syntyä uutta tietoa ja osaamista synnyttäviä ekosysteemejä ja miten niitä voidaan synnyttää. Nykyisten ekosysteemien kehittymistä talouskasvua luoviksi ekosysteemeiksi vahvistetaan.
- B. Tavoitteena on tehostaa innovaatiotoimintaan suunnattujen resurssien käyttöä ja parantaa niiden tuottavuutta. Alueellisesti ja alakohtaisesti profiloituneiden ekosysteemien avoimuutta ja kansainvälistä verkostoitumista tuetaan. Toimintaperiaatteena on eri alojen yhteistyön ruokkiminen yli rajojen.
- C. Vahvistetaan toimia ja osaamista, jotka vauhdittavat uuden teknologian käyttöönottoa ja leviämistä laajasti yhteiskunnassa sekä erityisesti työ- ja elinkeinoelämässä. Datan avoimuus ja tiedon virtaavuus turvataan luomalla datan tehokkaan käytön mahdollistavat ehdot ja alusta.
- D. Huolehditaan siitä, että Suomi on yrityksille vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö. Meillä on osaamista ja osaajia, joustavat yhteistyömahdollisuudet ja yhteistyötä kehitetään yritysnaikokulma huomioiden.

Sinulla on käsissäsi tiivistelmä julkaisusta "Kohti elinikäistä oppimista - yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet ja muutostaasteet". Julkaisu on ladattavissa Sitran verkkosivuilta osoitteesta sitra.fi/osaamisen-aika. Samasta osoitteesta löydät myös muita Sitran Osaamisen aika -tiimin julkaisuja, kirjoituksia ja tietoja tapahtumista.

Twitter: [#osaamisen aika](https://twitter.com/osaamisen aika)

Facebook: [Osaamisen aika - Elinikäisestä oppimisesta hyvinvointia ja kilpailukykyä](https://facebook.com/osaamisen aika)

